

Петко Рачовъ Славейковъ, Драганъ Цанковъ, Тодоръ Бурмовъ, Тодоръ Иконсмовъ, Иванъ Найденовъ изпъкнаха въ редоветъ на знаменосцитѣ публицисти и просвѣтители въ Цариградъ, — нѣкои отъ тѣхъ бѣха и останахадругари, единомишленици и даже съратници на Г. С. Раковски, Любена Каравеловъ и Христо Ботевъ.

Въ „Дунавски Лебедъ“, издаванъ въ Нови-Садъ (1860-1861) Раковски разказва съ пълно съчувствие за усилията на д-ръ Ив. Богоровъ (тогазъ Богоевъ) да получи разрешение въ Цариградъ да издава първия тогазъ „Цариградски Вестникъ“. Самъ Раковски се молил на баща си да ходатайства предъ влиятелния „Василаки отъ Върбица“, който „тогава бѣше на царска служба и за добъръ йоще случай—въ министерство просвѣщения и земедѣлия“ И Василаки сполучил да издействува ферманъ на името си и поискалъ да му се плаща нѣщо годишно за това*).

Ако Раковски, основателъ на революционния задграниченъ печатъ, устроителъ на българското хайдутство, бѣше останалъ въ Цариградъ и той щѣше да продължи пътя на другаритѣ си: Неофита Бозвелията и Илариона Макариополски и др.; ако Любенъ Каравеловъ следъ Москва бѣше се явилъ не въ Бѣлградъ и Букурещъ, а въ Цариградъ, — даже Ботевъ да не бѣше се отзовалъ въ Влашко, — всѣки отъ тѣхъ щѣше, може би, не изведнажъ да се хвърли въ революционна пропаганда и акция.

Ако съдбата бѣше закарала Илариона Макариополски, Петка Р. Славейкова, Драганъ Цанкова, Ив. Найденова и М. Балабанова задъ граница—сигурно тѣ щѣха да проповѣдватъ открито това, което се таеше дълбоко въ душитѣ имъ, което се четѣше между редоветѣ на тѣхнитѣ вестници: „Цариградски Вестникъ“, „Македония“, „България“, „Право“, „Напредѣкъ“ и „Вѣкъ“. Нѣма никакво съмнение, че индивидуалнитѣ особености и темпераменти и тука щѣха да дадатъ не сжитѣ „начини“ на писане, не сжитѣ ориентации, не сжия, така да се каже, колоритъ, но сжществото на всичко това щѣше да бѣде едно. Не видѣхме ли, че известно време въ Румъния се издаваха революционни вестници, въ Букурещъ, където не бжха съгласни съ други подобни, издавани въ Болградъ, Браила, Гюргево, само защото имаше разни възгледи въ подробноститѣ и нееднакви схващания за начинитѣ и моменти на действие...

*) С. С. Бобчевъ — Прегледъ на Българския периодически печатъ, стр. 23.